

Pr. 170/2023
CPS
CEB

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2/9566 din 20.06.2023
La nr.170 din 05.06.2023

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege cu privire la modificarea Legii nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (art.4, 5, 17, 20).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2023.06.20 14:50:05 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

Ex: VAMEȘ Xenia, Tel. 022 257-376

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	1556
"dd" 06	2023
Ora	

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/8814 din 20.06.2023

la proiectul de lege cu privire la modificarea Legii nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale (art.4, 5, 17, 20)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un grup deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului RM, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative, proiectul are drept scop „[...] diminuarea sarcinii de raportare a contribuțiilor de asigurări sociale pentru persoanele fizice care desfășoară activitate independentă.”

Autorul a mai precizat că, „Finalitățile urmărite prin adoptarea proiectului propus constau în simplificarea procesului de raportare a obligațiilor față de bugetul asigurărilor sociale de stat prin anularea dării de seamă prin care se declară contribuțiile de asigurări sociale de stat de către persoanele care desfășoară activități independente.”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Legii nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, fiind simplificat procesul de luare la evidență a persoanelor fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul (cu excepția mărfurilor supuse accizelor) în calitate de plătitori de contribuții și de asigurați în sistemul public de asigurări sociale și de raportare a contribuțiilor de asigurări sociale de stat.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Reieșind din argumentele expuse de autor în nota informativă, proiectul promovează interesul persoanelor fizice care desfășoară activități independente de a beneficia de o procedură simplificată de raportare a obligațiilor față de bugetul asigurărilor sociale de stat, ceea ce este conform interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „nota informativă care cuprinde:

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.

Argumentele invocate de autor în nota informativă justifică necesitatea elaborării proiectului, fiind întrunite cerințele art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit notei informative: „Implementarea prezentului proiect de lege nu va avea ca efect majorarea cheltuielilor bugetare.”

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate conflicte dintre prevederile acestuia cu art.26 alin.(1) din Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale privind procesul de luare la evidență a persoanelor fizice care desfășoară activități independente în calitate de plătitori de contribuții și de asigurați în sistemul public de asigurări sociale (aspectele date sunt analizate detaliat în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție).

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul conține reglementări privind activitatea Casei Naționale de Asigurări Sociale. Potrivit prevederilor propuse, CNAS va ține evidența persoanelor fizice, care desfășoară activități independente, în calitate de plătitori de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat și de asigurați în sistemul public de asigurări sociale, în temeiul informațiilor furnizate de către Serviciul Fiscal de Stat, în modul și în forma stabilite, și va calcula lunar contribuții de asigurări sociale pentru subiecții respectivi.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

Art.I pct. 2 potrivit proiectului de lege cu privire la modificarea Legii nr.489/1999

Art. I. – Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale [...], se modifică după cum urmează: ...]

2. Articolul 5: [...

se completează cu alineatul (7) cu următorul cuprins:

„(7) Casa Națională va ține evidența persoanelor fizice, care desfășoară activități independente, în calitate de plătitori de contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat și de asigurați în sistemul public de asigurări sociale, în temeiul informațiilor furnizate de către Serviciul Fiscal de Stat, în modul și în forma stabilite de comun cu Casa Națională.”

Obiecții:

Conform normei, persoanele fizice care desfășoară activități independente se vor lua la evidență de Casa Națională de Asigurări Sociale, conform informațiilor furnizate de Serviciul Fiscal de Stat.

Art.26 alin.(1) din Legea nr.489/1999 stabilește că, *unitățile și persoanele fizice care nu cad sub incidența Legii nr.220/2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali sînt obligate să se înregistreze, în termen de 10 zile lucrătoare de la data obținerii dreptului de a desfășura o anumită activitate, ca plătitori de contribuții de asigurări sociale de stat la subdiviziunea teritorială a Casei Naționale unde își au adresa juridică.*

Atenționăm autorului asupra unor reglementări contradictorii privind procesul de luare la evidență a categoriilor de subiecți vizați de proiect în calitate de plătitori de contribuții și de asigurați în sistemul public de asigurări sociale. Pentru claritate, proiectul stabilește că persoanele fizice respective se vor lua la evidență de către Casa Națională, conform informațiilor furnizate de Serviciul Fiscal de Stat, iar Legea nr.489/1999 prevede că persoanele sunt obligate să se înregistreze la subdiviziunea teritorială a Casei Naționale.

Pericolul adoptării unor astfel de reglementări poate admite impedimente în aplicarea corectă a normei și crea premise pentru alegerea subiectivă și abuzivă a normei „*convenabile*” care se va aplica într-o situație concretă, în dependență de scopul și interesul urmărit.

Recomandări:

În vederea respectării scopului anunțat privind simplificarea procesului de luare la evidență a persoanelor fizice care desfășoară activități independente în calitate de plătitori de contribuții și de asigurați în sistemul public de asigurări sociale, se recomandă eliminarea coliziunii între norma propusă de proiect pentru art.5 alin.(7) din proiect și art.26 alin.(1) din Legea nr.489/1999.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul a fost elaborat de un grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova și are drept scop diminuarea sarcinii de raportare a contribuțiilor de asigurări sociale pentru persoanele fizice care desfășoară activitate independentă. Finalitățile urmărite prin adoptarea proiectului propus constau în simplificarea procesului de raportare a obligațiilor față de bugetul asigurărilor sociale de stat prin anularea dării de seamă prin care se declară contribuțiile de asigurări sociale de stat de către persoanele care desfășoară activități independente.

Proiectul supus expertizei a fost plasat pe pagina web a Parlamentului RM, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate la proiectul prenotat pentru a putea prezenta/expedia recomandări asupra acestuia.

În textul proiectului au fost identificate conflicte dintre prevederile acestuia cu art.26 alin.(1) din Legea nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale privind procesul de luare la evidență a persoanelor fizice care desfășoară activități independente în calitate de plătitori de contribuții și de asigurați în sistemul public de asigurări sociale.

Prin urmare, se recomandă revizuirea proiectului de decizie prin prisma obiecțiilor și recomandărilor prezentate în raportul de expertiză anticorupție.

20.06.2023

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Xenia VAMEȘ , Inspector principal

Digitally signed by Vameș Xenia
Date: 2023.06.20 14:10:10 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

